

2012

Bred spillet ud

modelfoto

Henriette Folkmann Hansen,
Kulturafdelingen, Køge Kommune
Else Najbjerg, Kosmos,
Videncenter for Kost, Motion og Sundhed
02-05-2012

Indhold

Indledning.....	2
Bred spillet ud.....	3
Handlepotentialet.....	7
Autonomien i forhold til omgivelserne	7
Aktionsgrupper/ læringsrum/roller	9
Resultater	11
Anbefalinger	16
Litteratur.....	17

Indledning

Denne rapport er en afsluttende analyse på breddeidrætsprojektet "Bred spillet ud" i Køge Kommune. Rapporten er udarbejdet efter inspiration af metoder og teori udviklet i aktionslæring og aktionsforskning. Det har ikke været intentionen at gennemføre et aktionslærings – eller forskningsprojekt, men det har vist sig at være en god ramme til at beskrive, forstå og analysere "Bred spillet ud".

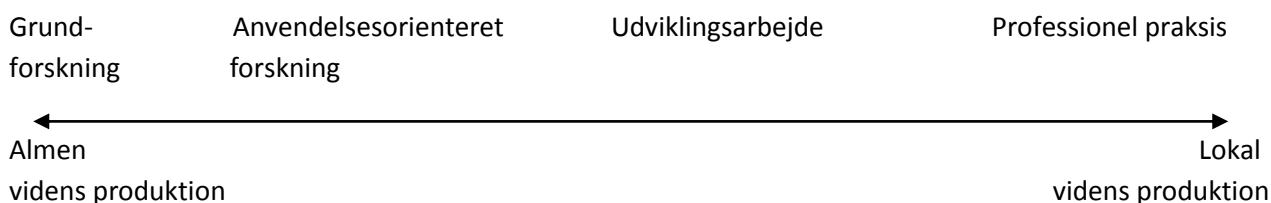
Projektet – som genstandsfelt – lever op til det, som aktionsforskningens forståelse og metodik lægger op til, nemlig at

- Projektet i udgangspunktet er overskueligt, så alle aktører har mulighed for at overskue det gennem etablering af lokale projektgrupper/aktionsgrupper
- Projektet har en vis grad af autonomi i forhold til omgivelserne, en vis grad af homogenitet/interessefællesskab samt et minimum af værdifællesskab
- Projektet sætter rammerne for en læringsproces mod at afdække et handlingspotentiale.

(Madsen 2010, Hegland 1981).

I et aktionslæringsprojekt er det handlingen – aktionen, der er i centrum. Herfra er målet dels at generere anvendelsesorienteret, lokal viden og aktioner, der sigter mod en ændring af det bestående, dels at kunne uddrage generel viden, som kan være til inspiration andre steder.

Rapporten her forsøger at identificere og udtrage læring/viden på et kontinuum mellem det almene og det lokale:

Fokus i rapporten vil være, hvordan man skaber et meningsfuldt og effektfuldt samarbejde via lokale projektgrupper. Samarbejde, som skal komme lokalområdets (idrætsuvante) børn til gode.

Rapporten vil i dette lys se på, hvordan der i projektet bliver skabt samarbejdsrelationer, der gør det muligt at få succes.

Hermed er rapporten både optaget af det specifikke samarbejde mellem SFO og foreninger, og samtidig

bliver SFO og foreninger genstandsfelt for at skabe mere generel viden om, hvordan professionelle og foreningerne kan opbygge samarbejde generelt set.

Rapporten skal ses som et supplement til projektevalueringen.

Bred spillet ud

Det er projektets formål at understøtte og facilitere implementering af Pædagogisk Idræt i lokale samarbejdsprojekter mellem idrætsforeninger og SFO i Køge Kommune. Målet er, at flere idrætsuvante børn og unge kommer til at bevæge sig og dyrke idræt gennem tætte samarbejdsrelationer mellem foreningsliv og SFO/skole.

I projektet har 8 idrætsforeninger og 6 SFO'er på forskellig vis indgået et samarbejde.

De deltagende idrætsforeninger er Køge Boldklub, Herfølge Gymnastikforening, Køge Cricket Klub, Rishøj Volley, Ejby IF, IF FREM Bjæverskov Volley, Borup IF og Vemmedrup IF. Idrætsforeningerne er valgt ud fra en geografisk spredning i Køge Kommune og ud fra ønsket om variation af flerstrengede og enstrengede idrætsforeninger. 10 foreninger er adspurgt ved projektstart, én er faldet fra pga. manglende personressourcer, og Herfølge Boldklub opretter et selvstændigt fodboldhold for børn med diagnoser, hvor de rekrutterer børnene fra forskellige skoler/SFO'er, hvorfor de ikke direkte samarbejder med én SFO. De 6 involverede SFO'er er Ellemarkens SFO, Herfølge SFO, Ejby SFO, Kirstinedalsskolens SFO, Vemmedrup SFO og Borup SFO. Yderligere indgår "Sund Zone" i samarbejdet med Køge Boldklub og Ellemarkens SFO. Projektet "Sund Zone" har til formål at styrke sundheden og fremme trivslen for beboerne i boligområdet Ellemarken i Køge Kommune.

De 9 konkrete samarbejdsprojekter har følgende titler:

Fodbold for sjov. Samarbejde mellem Køge Boldklub, Sund Zone og Ellemarkens SFO Spidsen. Fodbold for Ellemarkens børn og unge.

Leg og bevægelse. Samarbejde mellem Herfølge SFO 1 og Herfølge Gymnastikforening om leg og bevægelse for børn med motoriske udfordringer.

Dans/stomp. Samarbejde mellem Herfølge Gymnastikforening og Herfølge SFO 2 om dans/stomp i SFO-tiden for de større børn.

Kricket. Samarbejde mellem Kirstinedalsskolens SFO 2 og Køge Cricket Klub om Cricket i SFO-tiden for de større børn.

Kids volley. Samarbejde mellem Kirstinedalsskolens SFO 1 og Rishøj Volley om volley en gang om ugen i SFO-tiden.

Prøvetime i kids volley. Samarbejde mellem IF FREM Bjæverskov Volley og Ejby SFO om prøvetime i kids volley.

Idrætsmaraton. Samarbejde mellem Ejby IF, IF FREM Bjæverskov Volley og Ejby SFO3 omkring afholdelse af idrætsmaraton for 6.-9. klasse den 13. januar 2012 fra klokken 19.00 – 00.00.

Breddeidrætsaften. Samarbejde mellem Vemmedrup IF og Vemmedrup SFO om afholdelse af breddeidræts aften torsdag d. 13. oktober 2011 for børn og forældre.

Streethåndbold og fodbold. Samarbejde mellem Borup IF og Borup SFO om streethåndbold efterfulgt af fodbold i SFO- tiden.

Hvordan er projektet ”skruet sammen”?

Projektet er opbygget som et uddannelses – og udviklingsforløb bestående af 2 uddannelsesmoduler:

1) Pædagogisk Idræt i samarbejdet mellem forening og SFO, samt 2) Innovativ Evaluering.

Derudover har aktørerne mulighed for løbende sparring med projektleder samt deltagelse på relevante kurser og coaching som Danmarks Idræts-Forbund (DIF) faciliterer.

Uddannelsesmodul 1: Pædagogisk Idræt

Uddannelsesmodulet består af to dele: Første del er målrettet foreningsfrivillige ledere, trænere og instruktører med henblik på at inspirere til at arbejde med pædagogisk idræt i foreningslivet, for dermed at kunne skabe bedre forudsætninger for samarbejdsrelationer mellem foreningsliv og SFO. Alle SFO'er i Køge Kommune har i forvejen (2009) gennemgået et lignende grundmodul om Pædagogisk Idræt i Kosmos regi. Anden del består af et projektplanlægningsforløb i samarbejde mellem personale fra SFO. Dette projektplanlægningsforløb er startskuddet til og opstarten af de lokale samarbejdsprojekter.

Uddannelsesmodul 2: Innovativ Evaluering

Uddannelsesmodulet er en kombination af uddannelse i Innovativ Evaluerings metode, som kombinerer et evalueringsdesign og forsæt udvikling/læring via iscenesættelse af en bæredygtig proces, som deltagerne kan anvende i det forsatte arbejde.

Innovativ evaluering tager udgangspunkt i de centrale aktører i projektet. Der opstilles en række kriterier for evalueringen med primært fokus på aktørerne i projektet samt de deltagende børn og unges gavn af projektet.

Evaluering af projektet

Følgende spørgsmål søges besvaret i evalueringen, som forestås af Ineva:

- Hvad har dette projekt skabt af ny viden?
Afdækning af det lokale samarbejde mellem forening og SFO; hvilke spor og udviklingsmuligheder giver det, som andre kommuner og kommende projekter kan få gavn af?

- Hvad nyt er der i de processer, som projektet har iscenesat i forhold til generelt samarbejde mellem det frivillige og det professionelle system?
- Er kompetenceudvikling en nøgle i denne sammenhæng?
- Har aktiviteterne effekt for foreningsuvante børn?
- Den innovative evaluering – kan det skabe grundlag for en tænkning i forhold til projekter?

Det ønskes igennem evalueringen at skabe en reflektiv og innovativ proces, der understøtter udviklingen af gode samarbejdsformer mellem aktørerne.

Derudover ønskes det at evaluere, *hvad der virker for hvem under hvilke omstændigheder*. Der er altså et afgørende fokus på, hvilke kontekster der er påvirkende for, hvilke typer af samarbejder, der giver mening og har effekt. Dermed opnås der igennem evalueringen ikke bare viden om, hvorvidt samarbejdet mellem institution A og forening B fungerer godt, men også hvilke bagvedliggende faktorer og kontekstniveau, der muliggør, at den genererede viden får potentiale af overførbare til andre kontekster. Evalueringen har til formål at *skabe kontekstbestemte 'best practises' og beskrivelser af disse*.

Selvom "Bred spillet ud" er et tiltag igangsat fra oven, har man i praksis arbejdet ud fra et 'bottom up' princip, idet der i processen med Innovativ evaluering bliver arbejdet ud fra praksisteorier udviklet af de lokale aktører og med produktion af anvendelsesorienteret viden og hermed skabelse af forandring.

Sparring, coaching og kurser

Projektet er tænkt således, at opstår der et behov fra foreningernes side af, hvor de har brug for at komme på relevante aktivitetsspecifikke og eller pædagogiske kurser målrettet deres lokale projekter, er der mulighed for dette. På samme måde er det indarbejdet, at pædagogerne kan deltage i aktivitetsspecifikke kurser i det omfang, det giver mening for samarbejdet. Projektlederen faciliterer kurser og coaching via DIFs konsulenter ud til de enkelte foreninger, hvis foreningerne efterspørger dette. Projektlederen laver endvidere løbende opfølgning med de lokale samarbejdsprojekter udvikling og bidrager med idrætsfaglig sparring imellem de innovative evalueringsmøder. Kurserne er ikke udvalgt på forhånd, da de skal have mulighed for at imødekomme aktørernes behov undervejs i samarbejdsprocessen.

Aktionsmodel - Bred spillet ud

Aktion:

Uddannelsesmodul 1 (Pædagogisk Idræt). Maj 2011

(Deltagere: Kosmos, Køge Kommune + lokale aktører)

↳ Erfaringsopsamling:

Uddannelsesmodul 1 (arbejdsproces i lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper). Maj 2011

(Deltagere: Kosmos, DIF, Køge Kommune, Ineva + alle lokale aktører)

↳ Drøftelse:

Opstart/igangsættelse af lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper. Maj – September 2011

↳ **Udvikling af modeller/begreber:**

Uddannelsesmodul 2 (skabelse af lokale praksisteorier i lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper).
September 2011

(Deltagere: Ineva , lokale aktører, Kosmos, DIF, Køge Kommune)

↳ **Nye aktioner:**

Justering/igangsættelse af aktiviteter i lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper. September 2011

↳ **Erfaringsopsamling:**

Løbende formelle og især uformelle møder i lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper. September –
November 2011

↳ **Drøftelse:**

1. møde i storgrupper på baggrund af aktiviteter og praksisteorier. Oktober/November 2011

(Deltagere: Ineva , lokale aktører, Kosmos, Køge Kommune)

↳ **Udvikling af modeller/begreber:**

Justering/udvikling/refleksion af/over praksisteorier i delrapport ved Ineva og i nyhedsbrev ved Køge
Kommune november 2011

↳ **Nye aktioner:**

Fortsættelse af/forandringer i aktiviteter i lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper.

Igangsættelse af aktivitets specifikke kurser eller pædagogiske kurser efter ønske fra foreninger/SFO'er.

(Deltagere: Lokale aktører, Køge Kommune, DIF)

↳ **Erfaringsopsamling:**

Løbende formelle og især uformelle møder i de lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper

↳ **Drøftelse:**

2. møde i storgrupper på baggrund af arbejdet med aktiviteter og praksisteorier. Januar 2012

(Deltagere: Ineva, lokale aktører, Kosmos, Køge Kommune)

↳ **Udvikling af modeller/begreber:**

Justering/udvikling/refleksion over praksisteorier i de lokale samarbejdsprojekter/aktionsgrupper.

Afreportering til KUM (Breddeidrætskommune projekterne overordnet) Januar 2012

Opstart på og strukturering af indeværende rapport. Januar 2012

↳ **Nye aktioner:**

Justering/udvikling/refleksion af/over aktiviteter på baggrund af praksisteorier i de lokale
samarbejdsprojekter/aktionsgrupper. Igangsættelse af aktivitets specifikke kurser eller pædagogiske kurser
efter ønske fra foreninger/SFO'er (Lokale aktører, Køge Kommune, DIF)

↳ **Erfaringsopsamling og drøftelse:**

Opsamlingsmøder den 13. marts.

1) Deltagere: Ineva, Kosmos, DIF, Køge Kommune

2) Deltagere: Ineva, lokale aktører, Kosmos, DIF, Køge Kommune

↳ **Nye aktioner:**

Forankring af lokale initiativer

Samlet evalueringsrapport fra Ineva

Håndbog om samarbejde imellem SFO-pædagoger og foreningsfrivillige fra Ineva
Afsluttende rapport fra Kosmos/Køge Kommune

Handlepotentialiet

Et aktionsforskningsprojekt søger relevans på mindst ét af de følgende to punkter:

- 1) den indsigt, som opnås i løbet af processen, må kunne finde anvendelse også udenfor det aktuelle felt via en analytisk/generaliserende formidling,
- 2) og/eller de processer, der sættes i gang, må have en vis ringsprednings eller eksemplarisk effekt og dermed kunne få konsekvenser også udenfor det begrænsede udgangspunkt (Hegland 1981, Madsen 2010).

Gennem de innovative evalueringsrapporter er hensigten dels, at rapporterne skal fungere som beskrivelse af praksisteorier, refleksioner/opsamlinger undervejs i processen og dermed, på en systematisk og analytisk måde, fungere som styringsredskab for de lokale initiativer/aktioner - både nu og på sigt. Dels skal rapporterne fungere som primær og væsentlig evaluering udadtil, netop med henblik på en generel formidling af det samlede projekt "Bred spillet ud", således at de iværksatte handlinger formidles og spejles i teorier.

Resultaterne af denne proces, der sigter mod forandring af det bestående, kan betragtes som alternativer – realiserede alternativer. Og det er netop i disse realiserede alternativer, der ligger et **handlingspotentiale** (Hegland, 1981).

Autonomien i forhold til omgivelserne

Køge Kommune bliver i 2009 udpeget af Kulturministeriet til at være Breddeidrætskommune i 2010 og 2011. Som led i opfølgningen på den ministerielle Breddeidrætsudvalgsrapport inviterer Kulturministeriet i sommeren 2009 kommunerne til at indsende ansøgning om at blive breddeidrætskommune og få støtte til breddeidrætsprojekter. 36 kommuner søger, hvoraf syv kommuner bliver udvalgt. I 2010 og 2011 følges op på de 42 forslag, som Breddeidrætsudvalget fremlagde i 2009. Køge Kommune får godkendt 4 breddeidrætsprojekter, hvoraf "Bred spillet ud" er det største af dem. "Bred spillet ud" forlænges til den 30. april 2012.

Med titlen som Breddeidrætskommune følger 1.6 million kroner øremærket til medfinansiering af de fire projekter. Støtten kommer fra Kulturministeriet og Nordea-fonden. "Bred spillet ud" bliver gennemført i samarbejde med kommunens idrætsforeninger og en række samarbejdspartnere. I "Bred spillet ud" har Køge Kommune samarbejdet med Kosmos, Danmarks Idræts-Forbund og ekstern konsulent Malene Skov Dinesen fra Ineva. Formålet er, som tidligere nævnt, at flere idrætsuvante og udsatte børn og unge kommer til at bevæge sig og dyrke idræt gennem tætte samarbejdsrelationer mellem foreningsliv og SFO/skole.

Aktørerne

Det er, som allerede nævnt, aktionerne – handlingerne, der er i centrum.

De involverede aktører er netop alle involverede, dvs. alle er en del af, og påvirker både hinanden og aktionerne i processen undervejs.

Aktørerne i "Bred spillet ud" er en bredt sammensat gruppe:

Lokale idrætsforeninger

Målgruppen er karakteriseret ved at både det organisatoriske arbejde og instruktørarbejdet udføres af frivillige uden for almindelig arbejdstid. 8 foreninger er repræsenteret i de lokale projekter og deltager i begge uddannelsesmoduler og efterfølgende evalueringsmøder.

Ansatte i SFO'er

Målgruppen er karakteriseret ved, at det er professionelle, der arbejder med børn og unge. – reelt er 6 SFO'er samt en "Sund Zone" aktør.

Både foreningsfrivillige samt ansatte er udpeget og adspurgt og har tilmeldt sig efter målrettet bearbejdelse af projektleder.

Kulturfællesskabet i Køge Kommune, repræsenteret af projektleder/tovholder.

Øvrige forvaltninger/afdelinger i Køge Kommune

Skoleafdelingen, Integrationsafdelingen, Familieforvaltningen, Daginstitutionsområdet, SSP og Sundhedsafdelingen er repræsenteret ved deltagelse i styregruppen for "Bred spillet ud".

Kosmos, repræsenteret af en projektkonsulent og en underviser, der sammen med projektleder har udarbejdet projektbeskrivelse for "Bred Spillet ud", samt medvirket til udarbejdelse af og forestået undervisningen på det første uddannelsesmodul.

Danmarks Idræts-Forbund, repræsenteret af en uddannelseskonsulent, der har koordineret supplerende kursustilbud til lokale frivillige.

Ineva, repræsenteret af en proceskonsulent/evaluator, som har forestået uddannelsesmodul 2, samt styret evalueringsprocessen.

Alle deltager på hver sin måde i den samlede proces og påvirker hinanden og handlingerne i løbet af processen.

For næsten alle aktørers vedkommende er der tale om at veksle mellem forskellige roller på forskellige tidspunkter i processen, reflektere over og bevidstgøre disse roller for at kunne agere i feltet i et konstant dilemma mellem nærhed (at være direkte og dybt involveret i praksis) og distance (at kunne reflektere og analysere over praksis undervejs).

Projektleder og involverede konsulenter forholder sig til "Bred spillet ud" som overordnet projekt, dels til de enkelte lokale projekter, dels til deres eget direkte bidrag i form af udvikling og afvikling af undervisning, samtaler og møder, samt gennem den sparring, de bidrager med gennem formel undervisning, procesledelse og mødeledelse.

De lokale aktører forholder sig til deres begrænsede og specielle, lokale projekt, men samtidig hæver de blikket og refleksionerne op på det mere udstrakte og generelle plan. Dette finder konkret sted i processen

via den fælles uddannelse og opstart og via igangsættelse af lokale aktioner, gennem to lokale evalueringsmøder undervejs i processen og til sidst på et stort fælles evalueringsmøde. Styregruppen, bestående af repræsentanter fra øvrige forvaltninger i Køge Kommune, er tænkt som en mulighed for at etablere et overordnet tværsektorielt samarbejde.

Aktionsgrupper/ læringsrum/roller

Aktionslæring er læring i fællesskaber. Fællesskabet som læringsrum og udfolder sig på forskellig vis og på forskellige niveauer i "Bred spillet ud":

1) **Lokale projektgrupper** (nævnt side 3-4) er aktionsgrupper (læringsgruppe/læringsfællesskab) på det helt specifikke, lokale niveau. Her genereres specifik, lokal viden.

Det er en del af uddannelsesmodulet Pædagogisk Idræt at blive bevidst om eget grundsyn/værdigrundlag i den daglige praksis, hvad enten det drejer sig om det pædagogiske grundsyn i SFO og for den enkelte medarbejder, eller det drejer sig om formål og værdier i foreningsarbejdet. De enkelte aktører i de lokale projektgrupper formulerer på den indledende fælles projektdag egne værdier og formål for deres samarbejde. Disse behøver ikke være enslydende, men det er væsentligt at have kendskab til hinandens formål og værdier – og dermed baggrunde for at indgå i et fælles samarbejdsprojekt.

2) **Stor-grupper**, bestående af 2-3 lokale projektgrupper. De er aktionsgrupper på et mellemniveau, befindende sig lidt længere mod midten på et kontinuum mellem lokal viden og almen/generel viden. Stor-grupperne er fra start sammensat af Køge Kommunes projektleder primært ud fra foreningernes organisation og geografisk placering – om det er en flerstrengt forening (gruppe 2, jvf. grupperne herunder), eller en enkelt afdeling/forening (gruppe 1 og 3). Altså primært sammensat efter et på forhånd bestemt homogenitetsprincip, set fra foreningsperspektivet. Det har vist sig, at dette princip også afspejler en anden form for homogenitet:

- Småbyer/overskuelige lokalsamfund, hvor "alle kender alle" og hvor skole/SFO/idrætsforening ligger tæt eller i umiddelbar sammenhæng med hinanden (gruppe 2).
- (Stor)byområder, hvor der ikke er umiddelbar kontakt og kendskab til hinanden på forhånd (gruppe 1 og 3).

Gruppe 1:

Køge Cricket Klub og Kirstinedalsskolens SFO 2

Rishøj Volley og Kirstinedalsskolens SFO 1

Denne gruppe formulerer følgende praksisteori:

1. Engagement/personer, der VIL det
2. Forventningsafstemning/gensidig forståelse
3. Fælles platform og udnyttelse af kompetencer

Gruppe 2:

Ejby IF og Ejby SFO 3

IF FREM Bjæverskov Volley og Ejby SFO

Borup IF (Håndbold og fodbold) og Borup SFO

Vemmedrup IF (Bordtennis og karate) og Vemmedrup SFO

Denne gruppe formulerer følgende praksisteori:

1. Ildsjæl; vilje (frivillig) og engagement (professionel)
2. Forventningsafstemning
3. Bare prøv det af!

Gruppe 3:

Køge Boldklub, Ellemarkens SFO og Sund Zone

Herfølge Gymnastikforening og Herfølge SFO 1

Herfølge Gymnastikforening og Herfølge SFO 2

Denne gruppe formulerer følgende praksisteori:

1. Ildsjæl/engagement
2. Mening

Stor-grupperne formulerer selv deres egen praksisteori. Det betyder, at den enkelte stor-gruppe selv skaber og definerer et stærkt interessefællesskab og værdifællesskab som forudsætning for samarbejdet. Dette er udtryk for homogenitet i den enkelte stor-gruppe.

Grupperne arbejder med praksisteoriene som pejlemærker, og mødes til fælles refleksion og sparring på to fastlagte møder i løbet af projektperioden. Disse møder er under ledelse af Inevas proceskonsulent/evaluator, og både Køge Kommunes projektleder og underviser/konsulent fra Kosmos deltager.

Det er i disse sammenhænge, de lokale aktører (forening og SFO) skal navigere mellem nærhed og distance. De skal i disse fora kunne beskrive og reflektere over egen praksis men også forholde sig til de andre lokale projekter. De skal være med til at trække mere generel viden ud af deres specifikke projekt ud fra egen formuleret praksisteori; de skal kunne bevæge sig i det førmtalte kontinuum mellem lokal viden hen imod almen/general viden.

3) Overordnet projektgruppe

Projektgruppen består af to konsulenter fra Kosmos, en konsulent fra DIF, konsulent fra Ineva, projektlederen og Idræts- og fritidskonsulenten i Køge Kommune. Projektgruppen udgør en aktionsgruppe/læringsgruppe/læringsfællesskab på et mere overordnet niveau. Projektgruppen er ikke det udførende led som de lokale projektgrupper, men omvendt er gruppen involveret i form af de forskellige roller, som de indtager. Projektgruppen indtager forskellige roller i forhold til de lokale grupper for eksempel som rammekonsulent, samtalekonsulent, gruppekonsulent og reflektør. Desuden er involveringsgraden af gruppemedlemmerne varierende, alt efter aktiviteten. Ved de innovative evalueringsmøder er evaluator

interviewer og dermed samtalekonsulent, mens konsulenten fra Kosmos samt projektlederen og Idræts- og fritidskonsulenten er til stede under møderne og giver input og sparring med grupperne, hvorfor de også indtager en rolle som reflektør. Konsulenten fra Ineva fungerer både som gruppekonsulent, der sørger for processtyringen i møderne, samt varetager rollen som samtalekonsulent.

Under uddannelsen i Pædagogisk Idræt er det derimod konsulenten fra Kosmos, som varetager rollen som samtale og gruppekonsulent. Projektlederen fungerer overordnet som rammekonsulent med ansvaret for programmet i sin helhed.

Projektgruppen bevæger sig primært i den anden ende af kontinuummet – hen imod almen/general viden, da projektgruppen har til formål at genere generel og almen anvendelig viden. Der sker dog bevægelse imellem dette yderpunkt og hen i mod midten, da involveringen i nogle tilfælde er mere involverende end blot rammesætningen.

4) Tværsektoral styregruppe

Yderligere er der en aktionsgruppe i form af styregruppemedlemmer repræsenteret af en deltager fra Skoleafdelingen, Integrationsafdelingen, Familieforvaltningen, Daginstitutionsområdet - og Sundhedsafdelingen. Styregruppens formål er at skabe sammenhæng mellem kommunens indsats overfor udsatte børn og unge og dermed at samle indsatsen for udsatte grupper af børn og unge, således at de Indsatser, der er på normalområdet, på socialområdet og på sundhedsområdet, spiller sammen – og spiller sammen med de frivillige foreninger. Styregruppens involvering er placeret hen imod almen/general viden på kontinuummet, da de primært bidrager med sparring til projektlederen og videndeling på tværs af sektorerne. Styregruppen er oprindeligt tænkt som et initiativ til på sigt at skabe tradition for samarbejde mellem de forskellige fagområder og forvaltninger på dette område. At denne aktionsgruppe ikke kommer til at fungere efter hensigten, skyldes måske dens heterogenitet, - at deltagerne kommer fra forskellige afdelinger og kulturer, at de ikke føler tilstrækkeligt ejerskab, og derfor ikke oplever det som meningsfyldt i forhold til deres eget daglige virke.

5) Overordnet styregruppe

Denne gruppe er sammensat af Leder fra Kulturafdelingen og Souschefen. Den fungerer primært som sparring til projektlederen og har til formål at bidrage til rammesætningen af projektet og viden på et overordnet plan og er dermed placeret helt ude ved almen/general viden på kontinuummet.

Resultater

Resultaterne af hele denne proces, der sigter mod at uddrage viden og aktioner, der kan bidrage til forandring af det bestående, kan betragtes som alternativer – realiserede alternativer. Og der er netop i disse realiserede alternativer, der ligger et **handlingspotentiale**.

Vi ønsker at uddrage viden – OG handlepotentiale på følgende områder:

1. Det lokale samarbejde mellem forening og SFO; hvilke spor og udviklingsmuligheder giver det, som andre kommuner og kommende projekter kan få gavn af? (samarbejde)
2. Hvad nyt er der i de processer, som projektet har iscenesat i forhold til generelt samarbejde mellem det frivillige og det professionelle system? (samarbejde/faglighed)
3. Er kompetenceudvikling en nøgle i denne sammenhæng? (faglighed)
4. Har aktiviteterne effekt for foreningsuvante børn?
5. Innovativ evaluering – kan det skabe grundlag for en tænkning i forhold til projekter?

Hertil tager vi udgangspunkt i den skriftlighed og dermed dokumentation, som er affødt undervejs i projektet. Denne dokumentation findes i Inevas 3 rapporter: Praksisteori, Evaluering runde 1 samt Slutevaluering. Yderligere vil svarene også bygge på notater fra konsulenten fra Kosmos i rollen som underviser, proceskonsulent og reflektør. Ligeledes benyttes projektlederens notater fra rollen som reflektør i de innovative evalueringsmøder samt gennem den løbende skriftlige kontakt med deltagerne imellem møderne, hvorfor mails også bidrager til flg. besvarelse.

Ad. 1. Det lokale samarbejde mellem forening og SFO; hvilke spor og udviklingsmuligheder giver det, som andre kommuner og kommende projekter kan få gavn af?

Gennem Pædagogisk Idræt er de enkelte lokale aktører blevet bevidst om eget grundsyn/værdigrundlag i den daglige praksis, hvad enten det drejer sig om det pædagogiske grundsyn i SFO og for den enkelte medarbejder, eller det drejer sig om formål og værdier i foreningsarbejdet. Gennem fællesgørelse af egne værdier og formål for samarbejdet, er der skabt viden om hinandens formål og værdier – og dermed synlighed af grunde for at indgå i et fælles projekt. Forskellighederne her er ikke oplevet som hindringer for samarbejdet, men har dannet grundlag for et "fælles tredje", et nyt interesse- og værdifællesskab mellem de lokale aktører. Herudover har den enkelte stor-gruppe selv formuleret og arbejdet med egne praksisteorier som pejlemærker og derved også skabt et stærkt interesse- og værdifællesskab. De lokale projektgrupper har gennem projektførelsen oplevet, at dét, de har besluttet sig for skal lykkes – det lykkes. Det er lykkedes at skabe de aktioner og dermed de forandringer, de havde sat sig for. De lokale projekter er forskellige, og det, man i ét lokalområde har tænkt som umuligt, er lykkedes på bedste vis i et andet lokalområde.

Som tidligere nævnt, er de lokale aktioner blevet til på forskelligt grundlag og er blevet helt forskellige. Det er derfor umuligt at nå frem til fortællingen om én "best practice": Gør sådan, så lykkes det.

Men man kan sige, at det handler om samtale og italesættelse af hvilket grundlag, man ønsker at arbejde på, og hvilke tiltag, mål og forandringer, man ønsker at iværksætte og nå. Der er i udgangspunktet tale om forskellige grundsyn/formål og motiver fra henholdsvis foreninger og SFO'er for at indgå i det lokale projektsamarbejde, men det viser sig ikke at være hindringer som sådan, idet der opstår et nyt fælles tredje i samtlige lokale projektgrupper: "At gøre noget for nogle børn."

Der har dog vist sig en tendens til, at de små og mere homogene lokalområder, som lagde ud med at sige,

”vi samarbejder i forvejen, vi kender jo hinanden”, måske ikke fik talt så grundigt om de forskellige udgangspunkter. Her besluttede man sig fortrinsvist for at samarbejde om enkeltstående events, med mulighed for gentagelse og dermed skabe nye traditioner i lokalområdet. Hvorimod de mere heterogene lokale projektgrupper var mere grundige i deres undersøgelse af og forventningsafklaring til hinanden, og derigennem skabte grundlag for større kontinuitet i mere fortløbende aktivitetsforløb.

Man kan hermed sige, at der i homogene lokale projektgrupper er større ’naturlighed’ i et mere uformelt samarbejde (vi kender jo hinanden), men i det uformelle samarbejde kommer man måske ikke frem til de store forandringer af det bestående, de realiserede alternativer.

I heterogene lokale projektgrupper er der en større grad af formalisering af samarbejdet. Man kender ikke hinanden på forhånd, og det kan måske give større mulighed for at iværksætte nye og mere bestandige forandringer, realiserede alternativer.

Opsummerende kan siges, at de spor andre kommuner og fremtidige projekter kan gøre brug af er, at der vilje til et samarbejde, er det centralt, at hinandens værdier italesættes, så der opnås kendskab til disse, og at forventningerne bliver afstemt i forhold til hinandens ønsker til forandringer, roller og mål. På samme måde er det vigtigt undervejs i samarbejdet løbende at italesætte det, der gøres og løbende reflektere over samarbejdet, hvilket kan arrangeres som uformelle eller formelle møder. Det er netop i italesættelsen, at aktionslæringen sker.

Ad. 2. Hvad nyt er der i de processer, som projektet har iscenesat i forhold til generelt samarbejde mellem det frivillige og det professionelle system?

”Bred spillet ud” er på sin vis ’bare’ endnu et projekt i rækken af projekter gennem de seneste 5-10 år, som har haft til formål at samarbejde om at skabe rammer og muligheder for mere bevægelse i børn og unges hverdag. Den overordnede projektgruppe var fra start fuldt bevidst om dette, og har via designet af ”Bred spillet ud” med kombinationen af Pædagogisk Idræt og Innovativ Evaluering som fælles uddannelsesforløb, sat formel ramme for samtale og samarbejde; herunder introduktion til og udviklingen af fælles fagligt sprog og faglig viden som fælles platform for de involverede aktører.

Hele rammesætningen med Pædagogiske Idræt og Innovativ Evaluering er nyt, set i forhold til andre projekter. At sikre et fælles sprog og platform at arbejde ud fra gennem Pædagogisk Idræt samt udarbejdelse af praksisteorier og de løbende innovative evalueringsmøder, ser ud til at være medvirkende til at projektgrupperne har opnået det, de ønskede at samarbejde omkring. På samme måde har projektgrupperne givet udtryk for, at den løbende opfølgning fra projektleder via besøg, mails og telefon samt de fastlagte innovative møder har bidraget til, at de er blevet ”holdt til ilden”.

Ad. 3 Er kompetenceudvikling en nøgle i denne sammenhæng?

Det at have en fælles platform, et fælles fagligt udgangspunkt: fælles faglig viden og sprog at arbejde ud fra, skaber gunstige samarbejdsrelationer. Uanset forskellige grundholdninger i SFO og foreningsliv, indholdet og udformningen af de enkelt lokale projekter eller graden af homogenitet og formalisering af de enkelte samarbejdsprojekter.

Der, hvor vi konkret ser, at der er sket en kompetenceudvikling er for eksempel, når projektgrupperne italesætter og reflekterer over det, der sker i praksis med begreber fra Pædagogisk Idræt.

Bevidstheden om og muligheden i at italesætte og reflektere højt om egen praksis, uanset om det foregår i frivilligt forenings – eller professionelt SFO regi, skaber større bevidsthed om egen tavse viden – ”nåh, det er jo dét, jeg går og gør”, og om egne roller og kropslige positioner i forhold til både børn, forældre, kollegaer og samarbejdspartnere.

Der har været en ’naturlig’, men ikke altid italesat rollefordeling i de lokale aktioner. Der har været en klar tendens til, at det at ’stå foran’, at være instruktør, eksperten ”på gulvet” har været varetaget af foreningsfolk. Denne praksisrolle og den hertil anvendte didaktik er flere steder blevet bevidstgjort: ”jeg kan bedre fortælle om, hvad jeg gør, og hvorfor jeg gør det”, eller ”det var jo lige ’den pædagogiske bagdør’”. I de fleste tilfælde har denne bevidsthed på formidlingsrollen øget foreningsinstruktørens selvindsigt, glæde og tilfredshed i instruktørrollen, - ”jeg kan meget bedre rumme det barn nu, før havde jeg bare bedt ham om at skrubbe af.” eller ”vi leger meget mere nu, selvom vi jo træner.”

Et par unge fodboldtrænere fortæller: ”Vi taler med drengene om alt andet end fodbold for eksempel skole og uddannelse – vi er en slags rollemodeller for drengene”. Her kommer den Pædagogisk Idræt også til udtryk, da den netop også har til formål at udvikle personlige og sociale kompetencer.

Det pædagogiske personale har ofte været omklædte og deltaget på lige fod, ’ved siden af’ børnene i aktiviteterne, eller varetaget rollen som værende ’bagved’ ved ”ordne alt det praktiske” rundt omkring selve aktiviteten: at skemalægge og italesætte og promovere aktiviteterne, rekruttere og kalde børnene sammen, orientere forældre, tage sig af evt. holdinddeling eller på anden måde have særlig opmærksomhed på børnene. Alt sammen med henblik på at skabe inklusion i aktiviteten eller situationen. I nogle af projekterne er der bevidst arbejdet med disse professionelle praksisroller og også kropsligheden (fx det at være omklædt og aktivt deltagende) i disse roller, mens der i de fleste tilfælde har været tale om tavs praksisviden, som først er blevet italesat i forbindelse med de innovative evalueringsmøder.

Opsummerende kan siges, at kompetenceudviklingen ses tydeligt igennem italesættelsen og ved brug af begreber fra Pædagogisk Idræt. Samtidig gør flere af projektaktørerne brug af de pædagogiske redskaber fra Pædagogisk Idræt uden direkte at bruge begreberne – men igennem refleksionen, når de frem til, at det er den Pædagogiske Idræt, de bruger.

Ad. 4. Hvilken effekt har aktiviteterne for de foreningsuvante børn?

De fleste lokale projekter har haft alle SFO børn eller hele lokalområdet børn som målgruppe. I en enkelt SFO fandtes der slet ikke foreningsuvante børn, hvorfor man valgte at gå efter de lidt større børn, i andre SFO'er valgte man, at alle børn skulle deltage, for derigennem at nå også de foreningsuvante børn. I nogle lokale projekter var det frivilligt, om man ville deltage. I et enkelt lokalt projekt var målgruppen alle lokaleområdets borgere. Enkelte lokale projekter har haft en snæver og udvalgt målgruppe, fx fysisk og eller socialt 'problematiske' børn.

De effekter, som de lokale projekter har medvirket til hos børnene, kan formuleres som flg.:

"Det har skabt en større fællesskabsfølelse hos børnene", "Det har skabt rollemodeller hos børnene", - her er de unge trænere i høj grad med til at have denne rollemodels funktion.

Desuden "at børnene er blevet motorisk bedre", "de stille piger er kommet ud af busken", "børnene er blevet mere kropslige og fysisk aktive", "børnene har overvundet grænser og opnået en større selvtillid", "børnene har nemmere ved at være sammen med andre børn nu" Det sidste er også et udtryk for, at de sociale kompetencer er styrket.

Der, hvor denne udvikling hos børnene har været tydeligst er umiddelbart i de mere kontinuerlige aktiviteter og med udvalgte grupper af børn. Dog forklarer flere pædagoger og foreningsfrivillige at "det har skabt en øget relation imellem pædagog og barn samt børnene i mellem". Dette opleves både ved de enkeltstående arrangementer og de mere kontinuerlige aktiviteter.

Pædagogerne er sammen med børnene på en anden måde og får derfor en styrket relation til dem, som de kan overføre til andre aktiviteter i dagligdagen.

En anden sidegevinst, som rækker ud over samarbejdet, og som finder sted i SFO, er dette eksempel: Vi tænker ikke kun i bold, når vi sætter aktiviteter i gang nu – samarbejdet har åbnet øjnene op for, at vi også kan lave mere leg og bevægelse i SFO."

Man kan ikke sige, at det er de konkrete aktiviteter, der gør en forskel for børns deltagelse. Det er i lige så høj grad omtalen, iscenesættelsen og samarbejdet om aktiviteterne. Det er det, at de voksne selv brænder for det, viser deres engagement, deltager, synes det er sjovt og vigtigt og sørger for at tænke rummelighed, flow og inklusion og nuanceforskelle i deltagelsen.

I nogle lokalområder har man i de implicerede foreninger oplevet en øget interesse og tilslutning til idrætsaktiviteter i løbet af projektperioden, men det er svært at sige, om det direkte er affødt af projektet.

Ad. 5. Innovativ evaluering – kan det skabe grundlag for en tænkning i forhold til projekter?

Den innovative evaluering har medvirket til, at aktørerne har deltaget i formelle planlagte møder – hvor de har reflekteret over samarbejdet og dermed genereret viden på lokalt niveau, men også bidraget med viden til et mere overordnet og generelt niveau. I refleksionen er der opstået læring, som de har kunnet bruge i samarbejdet og i udviklingen af aktiviteterne. At videreføre en lignende rammesætning i andre projekter, hvor der dannes grupper og etableres formaliserede møder, hvor der defineres roller som

gruppekonsulent, samtale konsulent og reflektør giver god mening ud fra de erfaringer, som er skabt i "Bred spillet ud". Samtidig har den innovative evaluering bidraget til udveksling af erfaringer og videndeling på tværs af aktiviteterne, hvilket også vil være givtigt i andre projekter.

Anbefalinger

Sluttelig vil vi sammenfatte ovenstående i nogle helt konkrete anbefalinger på følgende områder:

1) Kopiering/direkte overtagelse af metoder/veje/måder

- En fast, formaliseret rammesætning og styring af samarbejdet fra start, gerne med elementer af uddannelse: fælles faglig viden, sprog, platform; inkl. formulering af fælles praksisteori.
- Vilje og engagement fra både SFO og forening.
- Viden om samarbejdspartners (forskellige) udgangspunkt og grunde til at indgå i samarbejde.
- Udvikling af (og bevidsthed om) det fælles tredje.
- Fortløbende fælles refleksion og forventningsafstemning i forhold til roller i samarbejdet og det opstillede mål.
- Netværksskabelse.

2) Afsmitning til andre via det eksemplariske

- Uddannelse, coaching og fast rammesætning: Bevidsthed og refleksion om roller og didaktik øger den faglige stolthed, både idrætsfagligt og professionsfagligt.
- Bevidst målsætning: At opstille bevidste mål og gå efter dem virker befordrende på arbejdsglæden, både for den foreningsfrivillige og den professionelle.
- Bevidst deltagelse og rollefordeling: At deltagelse og engagement smitter og bliver imiteret.

3) Holdningsændring

- Homogenitet og forhåndskendskab til samarbejdspartner udmøntes ofte i uformaliseret samarbejde, hvilket øger risikoen for lidt forandringsparathed.
- Heterogenitet og formaliseret samarbejde samt italesættelse og forventningsafklaring øger mulighederne for at opfinde noget nyt.
- Prioritering af samarbejdet fra ledelsen i SFO på organisationsniveau f.eks. ved at inkludere det i årsnormen.
- Opbakning til samarbejde fra foreningsbestyrelsen, fx i form af synlighed og opfordring til uddannelse og realkompetenceudvikling for den enkelte frivillige træner/instruktør, samt i form af italesættelse og formidling af det der sker.

Litteratur

Dinesen, M.S.(2011): *Praksisteori. Bred spillet ud.* Ineva

Dinesen, M.S.(2011): *Evaluering – runde 1. Bred spillet ud.* Ineva

Dinesen, M.S.(2012): *Slutevaluering. Bred spillet ud.* Ineva

Dinesen, M.S. og de Wit, C.K.(2010): *Innovativ evaluering.* Dansk Psykologisk Forlag

Hegland, T.J.(1981): *Aktionsforskning – erfaring og refleksioner.* Nyt fra samfundsvidenskaberne

Køge kommune/Kosmos (2010): *Bred spillet ud – projektbeskrivelse.*

Madsen, B. mfl. (2010): *Aktionslæringens DNA.* VIA Systime

Sandholm, G. og Værum Sørensen, H: (2009): *Pædagogisk Idræt – en bevægende pædagogik.* Forlaget Corposano.